

Villilohi – yhteistyöverkosto
vaelluskalojen puolesta ry
Y-tunnus: 3060368-9
(myöh. Villilohi ry)

MUISTUTUS

26.5.2023

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
ymparistoluvat.etela@avi.fi

Asia

Kymijoen läntisessä päähaarassa sijaitsevan **Ahvenkosken** voimalaitoksen kalatalousvelvoitteiden muuttaminen olosuhteiden olennaisen muuttumisen perusteella, Pyhtää. VARELY/181/2023 / ESAVI/4070/2023.¹

Kymijoen läntisessä päähaarassa sijaitsevan **Kläsarön** (Loosarin) voimalaitoksen kalatalousvelvoitteiden muuttaminen olosuhteiden olennaisen muuttumisen perusteella, Pyhtää. VARELY/182/2023 / ESAVI/4071/2023²

Lausunnonantaja

Villilohi-yhteistyöverkosto vaelluskalojen puolesta ry:n (myöhemmin Villilohi ry)
Y: 3060368-9

Asiamies ja prosessiosoite

1 VILLILOHI RY:N ASIANOSAISUUS

Villilohi ry on sääntöjensä mukaan valtakunnallinen ympäristön, virtavesien ja vaelluskalojen edunvalvoja, joka toimii paikallisesti ja alueellisesti tavoitteidensa toteuttamiseksi.

Villilohi on asianvaltainen. Esitämme tälle perusteeksi Suomen perustuslain³ ja Århusin sopimuksen⁴ lisäksi Komission tiedonannon kirjauksen:

“Kansallisten tuomioistuinten on tarvittaessa syrjäytettävä sellaiset säännökset, jotka ovat yhteen sopimattomia EU:n lainsäädännön kanssa, vaikka ne olisivat osa säädöstä tai määräystä. Tämän olisi koskettava muun muassa asiavaltuuden aiheutonta rajoittamista, jotta varmistetaan EU:n sääntöjen täysi tehokkuus.”⁵

Lisäksi viittaamme Burgenland - ennakkotapaukseen⁶.

¹ <https://ylupa.avi.fi/fi-FI/asia/2385809>

² <https://ylupa.avi.fi/fi-FI/asia/2385810>

³ Suomen perustuslaki 731/1999.

⁴ Tasavallan presidentin asetus tiedon saannista, yleisön osallistumis oikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta ja yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta 122/2004.

<https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2004/20040122>

⁵ Komission tiedonanto 14.10.2020. COM (2020) 643 final. S. 9-10.

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2020:0643:FIN:FI:PDF>

⁶ Unionin tuomioistuimen tuomio Burgenland, C-197/18, 3.10.2019, kohta 70.

2 ASIAAN VAIKUTTAVAT OIKEUSLÄHTEET

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY yhteisön vesipolitiikan puitteista⁷ (myöhemmin VPD) **kieltää heikentämästä vesistön tilaa. Se velvoittaa parantamaan** sitä, jos tila on jo heikentynyt. Näitä tavoitteita varten laaditaan vesienhoitosuunnitelmat.

Vesilain 3 luvun 22 pykälän 1 momentin ensimmäisessä lauseessa säädetään kalatalousveloitteen ja kalatalousmaksua koskevien määräysten muuttamisesta.

Korkein hallinto-oikeus on mm. päätöksessä KHO 2019:166⁸ päättänyt, että **VPD ja sen nojalla annettu Unionin tuomioistuimen Weser-tuomio sitovat suomalaisia tuomioistuimia ja viranomaisia**. KHO 2019:166 ennakkopäätös perustuu pitkäaikaiseen Unionin sitovaan lainsäädäntöön (direktiiveihin) ja Unionin tuomioistuimen ennakkopäätöksiin.

Korkein hallinto-oikeus toteaa päätöksessä KHO 2023:993⁹ muistuttaa EU:n vesipuitedirektiivin (liitteen V kohdan 1.2.5) edellyttävän ekologisen jatkumoa, jolla tarkoitetaan muun muassa organismien liikkeitä vesiekosysteemissä ja jolla varmistetaan, että pintavesityypille ominaisten vedessä elävien lajien elinympäristöt ovat ajallisesti ja paikallisesti yhteydessä toisiinsa, jotta lajit voivat toteuttaa elinkiertonsa itseään ylläpitävinä kantoina.

Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään KHO 2018:18 todennut, että lain vaatimukset on huomioitava myös siinä tilanteessa, että hakija ei olisi tätä hakemuksessaan edellyttänyt.

Kansallinen lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset edellyttävät viranomaisilta kaikilla tasoilla ympäristön ja biodiversiteetin vastuullista huomioimista sekä ennallistavia, elvyttäviä ja kunnostavia toimia luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi.

Kansallinen kalatiestrategia nostaa Kymijoen kärkekohteeksi. Vaelluskalojen tulee päästä lisääntymään koko vesistön alueelle.

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY yhteisön vesipolitiikan puitteista. 23 lokakuuta 2000. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5c835afb-2ec6-4577-bdf8-756d3d694eeb.0010.02/DOC_1&format=PDF

⁸ KHO 2019:199. <https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/vuosikirjapaatokset/1576670299837.html>

⁹ KHO 2019:199. <https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/vuosikirjapaatokset/1576670299837.html>

3 VILLILOHI RY:n LAUSUNTO

Villilohi ry tukee Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hakemusta ja korostaa, että Ahvenkosken ja Klåsarön nykyiset kalatalousveloitteet ovat vanhentuneet, eivätkä missään tapauksessa vastaa lain, oikeuden ja biodiversiteetin vaatimuksia. Olosuhteissa on tapahtunut merkittäviä muutoksia, kuten viranomaisen toteaa. Viranomaisen on oikeassa hakiessaan muutoksia.

Villilohi ry:n näkemyksen mukaan viranomaisen ei kuitenkaan hae riittäviä muutoksia kalatalousveloitteisiin. EU:n vesipuitedirektiivin vaatimukset on täytettävä. Luonnon monimuotoisuus on varmistettava. Kaikki vaellusesteet on poistettava. Mikäli joitakin esteitä ei voida poistaa, on ne ohitettava kaikille lajeille sopivilla ja toimivilla luonnonmukaisilla ohitusuomilla – on siis luotava **ekologinen jatkumo**. On varmistettava, että vedessä elävien lajien elinympäristöt ovat ajallisesti ja paikallisesti yhteydessä toisiinsa, jotta lajit voivat toteuttaa elinkiertonsa itseään ylläpitävinä kantoina. Mikäli halutaan erikseen mainita vaelluskalalajeja, niin on lohen ja taimenen lisäksi nimettävä myös äärimmäisen uhanalainen ankerias, erittäin uhanalainen vaellussiika sekä nahkiainen.

Ohitusratkaisun lisäksi veloitteen tulee sisältää **ekologisen ympäristövirtaaman** lisääminen kalatalousveloitteeseen. Tätä määritettäessä on huomioitava tarve padon alapuolisen koskiosuuden (vanhan uoman) vesittämistä korvaavana habitaattina. Kunnostavia toimia lienee tarpeellista toteuttaa muuallakin vesistöissä, jotta luonnollisesti lisääntyvät vaelluskalakannat saadaan palautettua. Lisäksi on huomioitava tarve määritellä patojen välisten vesiosuuksien suotuisia ympäristövirtaamaolosuhteita. Tarpeellista on myös huomioida katkokäytön eli vuorokausisäännöstelyn merkittävä haitallisuus virtavesielämälle. Haitallista katkokäyttöä ei saa toteuttaa luvatta¹⁰, eikä sille pidä lupaa myöntää.

Vesitalouslupaan liittyvien veloitteiden ajantasaisuutta olisi hyvä selvittää myös asetetuina määrääjain. Siksi voimailaitosluvat on asetettava määräajaksi ja niiden veloitteet on määrääjain tarkistettava vastaamaan biodiversiteetin vaatimuksia.

Villilohi ry:n puolesta,

Mika Suutari-Jääskö
puheenjohtaja
hallituksen jäsen
Villilohi ry

Sami Myllymäki
hallituksen sihteeri
hallituksen jäsen
Villilohi ry

¹⁰ Hepola, Matti. OIKEUDELLINEN ASIANTUNTIJALAUSUNTO. 2016.